

Zoo komen wij tot het laatste hoofdstuk. "The very End", het groote mysterie van ons levenseinde.....

Het boek van PAGET is, naar ik meen, ten onzent vrijwel onbekend. Ik ontving het door een Engelschen collega, die met verbazing vernomen had, dat wij "the best book written on medical practice" niet kenden. Ik ben dankbaar voor de kennismaking en denk dat anderen dit ook zullen zijn.

CORNELIA DE LANGE.

Dr. C. PH. SLUITER, dr. N. H. SWELLENGREBEL en dr. J. E. W. IHLE, *De dierlijke parasieten van den mensch en van onze huisdieren*, 3de druk. Amsterdam, SCHELTEMA & HOLKEMA's boekhandel. 574 bladzijden, 280 tekstfiguren, 1 plaat. Prijs f 16.—.

Met ingenomenheid vermeld ik het verschijnen in 3den druk van SLUITER's bekend leerboek der parasietenkunde, ditmaal met medewerking van twee andere specialisten op dit gebied, prof. SWELLENGREBEL en prof. IHLE. Eerstgenoemde bewerkte de Protozoën, terwijl van prof. IHLE hoofdzakelijk het hoofdstuk over de Helminthen der huisdieren afkomstig is. Door de zeer toe te juichen samenwerking dezer drie deskundigen op een terrein, waarop sedert het verschijnen van den 2den druk, nu 10 jaren geleden, zooveel gearbeid is, is een werk ontstaan, dat over het geheel op uitstekende en uitvoerige wijze het op den titel aangegeven onderwerp behandelt, ten deele zelfs zóó uitvoerig, dat, vooral wat de Protozoën betreft, de grenzen van een „leerboek" soms wel wat overschreden worden. In het hoofdstuk over de parasitaire wormen is meer naar beperking gestreefd tot die soorten, die bij den mensch en de huisdieren voorkomen; lijsten der verschillende gevallen, nu eens gerangschikt naar de gastheeren, een ander maal naar de parasieten, maken hier het overzicht gemakkelijk. Dat ook hier de nieuwste onderzoekingen zijn vermeld, zoo bijv. de merkwaardige migratie van *Paragonimus Westermani* van de slak *Melania* via krabben naar den mensch, en het zeer waarschijnlijke voorkomen van een jeugd stadium van den gewonen spoelworm in de longen, was bij deze schrijvers niet anders te verwachten.

Het minst bevredigen kan mij het hoofdstuk over de insecten. Niet in de eerste plaats, omdat daarin de vogelparasieten geheel worden voorbijgegaan, terwijl toch bijv. de vogelmijten te bepaalder plaatse te vinden zijn. Trouwens ook in andere afdeelingen van het werk wordt onzen gevederden huisdieren meer tekort gedaan, dan met den titel van het werk overeen te brengen is, te meer daar de term „onze" huisdieren overigens zeer ruim genomen wordt en ook zebu's, karbouwen en kameelen blijkt te omvatten, ja zelfs op vele plaatsen parasieten van muizen, ratten, apen enz. worden genoemd. Maar ook de bloedzuigende insecten hadden als primaire parasieten naar mijn meening wel wat uitvoeriger besproken en gekenmerkt mogen worden. Ik ben overtuigd, dat menig geneesheer gaarne iets meer had willen vernemen omtrent onze Culiciden, Simuliiden, den mensch lastig vallende Ceratopogoninen enz., en dat ook een

korte samenvatting omtrent de biologie der Anophelinen, in verband met de malariaquaestie, met veel belangstelling ontvangen zou zijn. De telkens voorkomende myiasen in darmkanaal of huid door toevallig parasitisme van sommige onzer vliegenlarven hadden, evengoed als dergelijke gevallen bij Anguilluliden, eveneens wel vermeld mogen worden. Ook de Kolumbaczer mug wordt niet genoemd. Intusschen belet dit alles niet, dat ik, dankbaar voor het vele goede, wat ons wel geboden wordt, het werk ten zeerste aan studenten en artsen aanbeveel. Gaarne zou ik er bijvoegen, dat het opmerkelijk vrij is van druk- en taalfouten, maar mag dit helaas niet doen.

J. C. H. DE MEIJERE.

Die Anlegung der KIELLAND'schen Zange, von CHR. KIELLAND. Erweiterter Sonderabdruck aus der Monatsschr. f. Geb. u. Gyn. 1916. Berlin, 1922. S. KARGER.

Het wil mij voorkomen, dat deze oratio pro domo niet het gewenschte gevolg zal hebben, namelijk dat vele verloskundigen het nieuwe tangmodel van den schrijver zullen gaan gebruiken in plaats van de oude tang van NAEGELE. En wel hoofdzakelijk hierom omdat de uitvinder de nadeelen, die aan deze laatste verbonden zouden zijn, schromelijk overdrijft, en „qui veut trop prouver, ne prouve rien”. Terecht zegt KIELLAND, dat men zijn indruk van wat een nieuw instrument vermag, niet mag laten afhangen, van de resultaten, die men krijgt, als men het in de moeilijkste omstandigheden aanwendt, en dat men dus, om twee tangmodellen te vergelijken niet verlossingen bij vernauwde bekkens kiezen mag. Maar om de oude, veelbeproefde tang van NAEGELE te verwijten, dat zij, aangelegd op een min of meer hoog staanden schedel, ook al loopt de pijlnaad dwars in het bekken, „leicht Läsionen des Auges herbeiführt, nämlich Kammerblutungen, Trübungen, Berstungen, Protusion bis zur völligen Ausdrückung”, om nog te zwijgen van vele andere narigheden als tentoriumscheuren en breuk der schedelbeenderen, dan moeten er toch nog wel andere complicaties aanwezig zijn, dan alleen die „min of meer hoogen stand” in het *normale* bekken! Maar men kan begrijpen, dat iemand zulke slechte ervaringen met de oude tang heeft, die zegt, dat het aanleggen van de tang op een „etwas hochstehenden” schedel zoo moeilijk is, dat die tang altijd dwars aangelegd moet worden, ja dat „mancher wohl froh mag sein, dass er überhaupt einen Griff am Kopf erlangt, der hält.” De slechte ervaringen, die men naar KIELLAND's meening, met de oude tang opdoet worden echter eerst goed begrepen, wanneer men leest, dat het eenige nadeel van de nieuwe niet een technische, maar een diagnostische moeilijkheid is. Van iemand, die het nieuwe model gebruikt, moet namelijk gevergd worden, dat hij „mit ausserordentlicher Gründlichkeit bei der Untersuchung und bei Bestimmung der Stellung des Kopfes muss vorgehen. Denn die genaueste Diagnose der Stellung des Kopfes ist unbedingte Voraussetzung”. En dit wordt voorgesteld als het eenige *nadeel* der nieuwe methode, dat niet eigen zou zijn